ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 16ης Ιουλίου 2015 [1]

Υπόθεση C-603/13 P

Galp Energía España, SA
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA
Galp Energia, SGPS, SA
κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως — Συμπράξεις — Ισπανική αγορά πίσσας διεισδύσεως για ασφαλτοστρώσεις — Κατανομή της αγοράς και συντονισμός των τιμών — Πλήρης δικαιοδοσία — Αρχή ne ultra petita — Δικαίωμα δίκαιης δίκης — Δικαιώματα άμυνας — Αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως — Ενιαία και συνεχής παράβαση — Εικαζόμενη γνώση του συστήματος παρακολουθήσεως και του μηχανισμού αποζημιώσεως που είχαν δημιουργήσει οι λοιποί συμμετέχοντες στην παράνομη σύμπραξη — Παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων»

I – **Εισαγωγή**

1. Η κρινόμενη υπόθεση αφορά αίτηση αναιρέσεως που άσκησε ο όμιλος εταιρειών Galp Energía España, SA, Petróleos de Portugal (Petrogal), SA και Galp Energia, SGPS, SA (στο εξής, από κοινού: αναιρεσείουσες) κατά της αποφάσεως Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής (Τ-462/07, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση) [2], με την οποία το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε εν μέρει την προσφυγή τους για την ακύρωση της αποφάσεως C(2007) 4441 τελικό της Επιτροπής [3] (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση) και το επικουρικό αίτημά τους να μειωθεί το ποσό του προστίμου που τους επιβλήθηκε.

2. Όπως ζήτησε το Δικαστήριο, με τις παρούσες προτάσεις μου θα περιοριστώ στην ανάλυση του δεύτερου λόγου αναιρέσεως ο οποίος βρίσκεται στο επίκεντρο της κρινομένης αιτήσεως αναιρέσεως και θέτει ουσιαστικά το ζήτημα των ορίων της πλήρους δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου. Φρονώ ότι, για τους λόγους που θα εκθέσω στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη τα εν λόγω όρια και συνεπώς η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτή. Πράγματι, θεωρώ ότι η πλήρης δικαιοδοσία δεν σημαίνει ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να δεχθεί παράβαση μη αποδεικνυόμενη με την απόφαση της Επιτροπής.

II – **Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς**

3. Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς εκτίθενται στις σκέψεις 1 έως 85 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες παραπέμπω.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — EU:T:2013:459.

3 — Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2007, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 ΕΚ (Υπόθεση COMP/38.710 — Πίσσα Ισπανίας).

4. Για τις ανάγκες των παρουσών προτάσεων, αρκεί να υπομνησθεί ότι, στις 3 Οκτωβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία διαπιστώνει ότι οι αναιρεσείουσες συμμετείχαν σε σύνολο συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της πίσσας διεισδύσεως για ασφαλτοστρώσεις που κάλυπτε την ισπανική επικράτεια (εκτός των Καναρίων Νήσων), υπό μορφή συμφωνιών κατανομής της αγοράς και συντονισμού των τιμών. Η Επιτροπή έκρινε ότι κάθε ένας από τους δύο διαπιστωθέντες περιορισμούς του ανταγωνισμού, δηλαδή οι οριζόντιες συμφωνίες κατανομής της αγοράς και ο συντονισμός των τιμών, υπαγόταν, ως εκ της φύσεώς του, στις σοβαρότερες μορφές παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ, οι οποίες μπορούν να δικαιολογήσουν, σύμφωνα με τη νομολογία, τον χαρακτηρισμό παραβάσεων ως «πολύ σοβαρών» αποκλειστικά και μόνο λόγω του χαρακτήρα τους, χωρίς να είναι απαραίτητο η οικεία συμπεριφορά να καλύπτει μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή να έχει συγκεκριμένο αντίκτυπο [4].

5. Με δικόγραφο προσφυγής που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 19 Δεκεμβρίου 2007, οι αναιρεσείουσες στράφηκαν κατά του περιεχομένου της αποφάσεως και ζήτησαν να ακυρωθεί εν όλω ή εν μέρει.

6. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος θεμελιωνόταν στον παράνομο χαρακτήρα της διαπιστώσεως συμμετοχής των αναιρεσειουσών στο σύστημα παρακολουθήσεως και στον μηχανισμό αποζημιώσεως που αφορούσαν την εφαρμογή συμφωνιών κατανομής της αγοράς και της πελατείας από τα μέλη της συμπράξεως. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την προσβαλλόμενη απόφαση καθόσον η εν λόγω απόφαση διαπίστωνε, με το άρθρο 1, τη συμμετοχή των αναιρεσειουσών σε ένα σύνολο συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στην ισπανική αγορά της πίσσας διεισδύσεως για ασφαλτοστρώσεις και τις υποχρέωνε. με το άρθρο 3, να τερματίσουν την παράβαση που διαπιστωνόταν με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

7. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι αναιρεσείουσες μπορούσαν να θεωρηθούν υπεύθυνες για τις δύο προαναφερθείσες συνιστώσες της παραβάσεως (σκέψη 626 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως), θεμελιώνοντας το συμπέρασμα αυτό σε δήλωση του V. C., διευθυντή πωλήσεων πίσσας της Petrogal και, στη συνέχεια, της Galp Energía España (στο εξής: δήλωση του V. C.) [5]. Για τον λόγο αυτόν, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν αναγκαίο να τροποποιηθεί το αρχικό ποσό του προστίμου (σκέψη 630 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως). Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε αναγκαίο να αυξήσει τη μείωση του προστίμου που εφάρμοσε η Επιτροπή λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων (σκέψη 632 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως). Κατά συνέπεια, προέβη σε συμπληρωματική μείωση κατά 4 %, επιπλέον της μειώσεως κατά 10 % την οποία προέβλεπε η προσβαλλόμενη απόφαση (σκέψη 635 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως). Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως που προέβαλαν οι διάδικοι, συμπεριλαμβανομένου του πέμπτου λόγου που αντλείτο από τον παράνομο χαρακτήρα της διαπιστώσεως συμμετοχής τους στον συντονισμό των τιμών (σκέψεις 450 έως 456 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) [6].

4 — Αιτιολογική σκέψη 500 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Για τη συμμετοχή τους στην εν λόγω παράβαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι Galp Energía España, SA, και Petróleos de Portugal, SA, ευθύνονταν από κοινού και εις ολόκληρον για την καταβολή 8 662 500 ευρώ, ενώ η Galp Energia, SGPS, SA, ευθυνόταν από κοινού και εις ολόκληρον για την καταβολή 6 435 000 ευρώ. Η συμμετοχή των Galp Energía España, SA, και Petróleos de Portugal, SA, στην παράβαση έγινε δεκτή για την περίοδο από τις 31 Ιανουαρίου 1995 έως την 1η Οκτωβρίου 2002, ενώ η Galp Energia, SGPS, SA, κρίθηκε ότι συμμετείχε στην παράβαση από τις 22 Απριλίου 1999 έως την 1η Οκτωβρίου 2002.

5 — Βλ. σκέψεις 87 και 215 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Με τη δήλωσή του, ο V. C. επιβεβαίωσε ότι οι αναιρεσείουσες ουδέποτε αναμίχθηκαν σε σύστημα παρακολουθήσεως με αυτά τα λόγια: «Επισήμανα ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσάπτει στην Galp Energía España [...] ότι συμμετείχε στη λειτουργία συστήματος παρακολουθήσεως και μηχανισμού αποζημιώσεως του "τραπεζιού της πίσσας". Αυτό δεν είναι ακριβές, για τον απλό λόγο ότι ουδέποτε λάβαμε αποζημίωση, ανεξαρτήτως του όγκου των πωλήσεων της Galp Energía España [...]. Αληθεύει ότι, κάποια στιγμή, διαπίστωσα την ύπαρξη ενός ορισμένου τύπου μηχανισμού αποζημιώσεως στον οποίο συμμετείχαν τα μέλη του "τραπεζιού της πίσσας", αλλά ουδέποτε αντελήφθην ποια σχέση είχαν οι εταιρείες αυτές με το εν λόγω σύστημα. Κατά συνέπεια, η Galp Energía España [...] ουδέποτε συμμετείχε σε μηχανισμό αποζημιώσεως».

6 — Κατά συνέπεια, το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στις Galp Energía España, SA, και Petróleos de Portugal (Petrogal), SA, μειώθηκε σε 8 277 500 ευρώ, ενώ το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Galp Energia, SGPS, SA, μειώθηκε σε 6 149 000 ευρώ.

III – **Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και αιτήματα των διαδίκων**

8. Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Νοεμβρίου 2013, οι αναιρεσείουσες άσκησαν αναίρεση, ζητώντας από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2 και 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής, καθόσον αφορά τις αναιρεσείουσες, και/ή να μειώσει το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις αναιρεσείουσες,

— επικουρικώς, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

9. Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και την καταδίκη των αναιρεσειουσών στα δικαστικά έξοδα.

10. Ενώπιον του Δικαστηρίου, οι διάδικοι εξέθεσαν τις θέσεις τους εγγράφως και αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 15ης Απριλίου 2015.

IV – **Επί της στοιχειοθετήσεως της ευθύνης των αναιρεσειουσών από το Γενικό Δικαστήριο ως σημείου εκκινήσεως για την ανάλυση του δεύτερου λόγου αναιρέσεως**

Α — *Συνοπτική παρουσίαση της έννοιας της πλήρους δικαιοδοσίας*

11. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος υποδιαιρείται σε τρία σκέλη, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στις σκέψεις 626 και 630 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Επικαλούμενες πλήθος αρχών και δικονομικών κανόνων, οι αναιρεσείουσες στην πραγματικότητα προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο μια συγκεκριμένη ενέργεια, ειδικότερα τη συνεκτίμηση εγγράφου που εκπονήθηκε μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι της προαναφερθείσας δηλώσεως του V. C., προκειμένου να στοιχειοθετήσει την ευθύνη των αναιρεσειουσών για τις δύο συνιστώσες του παραβατικού μηχανισμού[7].

12. Επισημαίνω εξαρχής ότι το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε τη συνεκτίμηση της δηλώσεως του V. C. στηριζόμενο στην πλήρη δικαιοδοσία που διαθέτει.

13. Σχετικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η πλήρης δικαιοδοσία που διαθέτει το Γενικό Δικαστήριο συμπληρώνει τον έλεγχο νομιμότητας τον οποίο προβλέπει το άρθρο 263 ΣΛΕΕ. Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, «ο έλεγχος της νομιμότητας συμπληρώνεται από την πλήρη δικαιοδοσία που [αναγνωρίζεται] στον δικαστή της Ένωσης [...] από το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, σύμφωνα με το άρθρο 261 ΣΛΕΕ. Η πλήρης δικαιοδοσία παρέχει στον δικαστή την εξουσία, πέραν του απλού ελέγχου νομιμότητας της κυρώσεως, να υποκαθιστά την Επιτροπή προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση και, κατ' επέκταση, να εξαλείφει, να μειώνει ή να αυξάνει το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή

7 — Στο πλαίσιο της αναλύσεως του τρίτου λόγου προσφυγής, το Γενικό Δικαστήριο προσήψε στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο τη συμμετοχή των αναιρεσειουσών στις δύο συνιστώσες της παραβάσεως. Για τον λόγο αυτόν, ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση ως προς αυτό το σημείο.

που επιβλήθηκαν» [8]. Νομολογιακώς έχει διευκρινιστεί ότι η εξουσία μεταρρυθμίσεως υφίσταται ακόμα και όταν η Επιτροπή δεν έχει υποπέσει σε σφάλμα [9], επιτρέπει δε στον δικαστή, ιδίως στον τομέα του ανταγωνισμού, όχι μόνον να ακυρώνει ή να επικυρώνει πρόστιμο και το ποσό του, αλλά και να το αυξάνει ή να το μειώνει.

14. Κατά συνέπεια, η πλήρης δικαιοδοσία επιτρέπει στον δικαστή να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη πράξη, έστω και χωρίς να την ακυρώσει, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πραγματικά στοιχεία, προκειμένου, για παράδειγμα, να τροποποιήσει το ποσό του επιβληθέντος προστίμου [10]. Εντούτοις, ο τρόπος ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας δεν έχει προσδιοριστεί πλήρως [11].

15. Επισημαίνω ότι με τις αποφάσεις Χαλκόρ κατά Επιτροπής [12] και KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής [13], το Δικαστήριο έκρινε ρητώς ότι ο έλεγχος πλήρους δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου συνεπάγεται τη διενέργεια ελέγχου όσον αφορά τόσο τα νομικά ζητήματα όσο και τα πραγματικά περιστατικά, καθώς και την εξουσία εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων, την εξουσία ακυρώσεως της επίμαχης αποφάσεως και την εξουσία τροποποιήσεως του ύψους των προστίμων [14].

16. Επίσης, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο έλεγχος νομιμότητας του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, που συμπληρώνεται από την κατά το άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 [15] πλήρη δικαιοδοσία όσον αφορά το ποσό του προστίμου, δεν είναι αντίθετος προς τις απαιτήσεις που επιβάλλει η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) δικαστική προστασία [16].

Β — *Η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου και η διαπίστωση της ευθύνης*

17. Εφόσον η κατανόηση της συλλογιστικής του Γενικού Δικαστηρίου είναι, κατά την άποψή μου, καθοριστικής σημασίας για την ανάλυση του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, πρόκειται να αναλύσω τη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της εξετάσεως του τρίτου και του ένατου λόγου προσφυγής, προκειμένου να σχολιάσω τις συγκεκριμένες αιτιάσεις που προβάλλονται με την αίτηση αναιρέσεως.

18. Με τον τρίτο λόγο προσφυγής που προέβαλαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, οι αναιρεσείουσες αμφισβήτησαν τη συμμετοχή τους στο σύστημα παρακολουθήσεως και στον μηχανισμό αποζημιώσεως.

19. Κατόπιν της αναλύσεως στην οποία προέβη, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον τρίτο λόγο προσφυγής καθόσον η Επιτροπή έκρινε τις αναιρεσείουσες υπεύθυνες για το σύνολο της παραβάσεως, μολονότι δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο τη συμμετοχή τους στις δύο συνιστώσες της παραβάσεως. Επίσης, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι γνώριζαν, ή τουλάχιστον ήταν αδύνατον να αγνοούν, την

8 — Απόφαση KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-272/09 P, EU:C:2011:810, σκέψη 103).

9 — Αποφάσεις Groupe Danone κατά Επιτροπής (C-3/06 P, EU:C:2007:88, σκέψη 61), καθώς και Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής (C-534/07 P, EU:C:2009:505, σκέψη 86).

10 — Αποφάσεις Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582, σκέψη 692)· Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής (C-534/07 P, EU:C:2009:505, σκέψη 86), και JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-67/00, T-68/00, T-71/00 και T-78/00, EU:T:2004:221, σκέψη 577).

11 — Βλ. λεπτομερή ανάλυση στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Telefónica και Telefónica de España κατά Επιτροπής (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

12 — C-386/10 P, EU:C:2011:815.

13 — C-272/09 P, EU:C:2011:810.

14 — Η πτυχή αυτή είναι ζωτικής σημασίας για την κρινόμενη υπόθεση, λαμβανομένου υπόψη του ερείσματος της συλλογιστικής του Γενικού Δικαστηρίου, όπως εκτίθεται στο σημείο 12 των παρουσών προτάσεων.

15 — Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1).

16 — Απόφαση KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-272/09 P, EU:C:2011:810, σκέψη 106).

ύπαρξη των δύο προαναφερθεισών συνιστωσών, ούτως ώστε να εφαρμόσει ορθώς την έννοια της ενιαίας και συνεχούς παραβάσεως. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή των αναιρεσειουσών σε ένα σύνολο συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στην ισπανική αγορά πίσσας.

20. Καθόσον το Γενικό Δικαστήριο θεμελίωσε τη συλλογιστική του στην έννοια της ενιαίας και συνεχούς παραβάσεως [17], είναι σημαντικό να υπομνησθεί ότι επιχείρηση που μετείχε σε ενιαία και σύνθετη παράβαση με συμπεριφορά αντίθετη προς τον ανταγωνισμό αποβλέπουσα στην υλοποίηση της παραβάσεως στο σύνολό της μπορεί επίσης να είναι υπεύθυνη για συμπεριφορές άλλων μετεχουσών επιχειρήσεων. Αυτό ισχύει όταν αποδεικνύεται ότι η επιχείρηση είχε την πρόθεση να συμβάλει με τη δική της συμπεριφορά στους κοινούς σκοπούς τους οποίους επεδίωκε το σύνολο των μετεχόντων και ότι τελούσε εν γνώσει των παραβατικών εκδηλώσεων συμπεριφοράς τις οποίες είχαν κατά νουν ή ανέπτυσσαν άλλες επιχειρήσεις επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς ή ότι μπορούσε ευλόγως να τις προβλέψει και ότι αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο [18].

21. Αντιθέτως, αν ο δικαστής της Ένωσης διαπιστώσει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η επιχείρηση, κατά τη συμμετοχή της σε μία από τις αντίθετες με τον ανταγωνισμό συμπεριφορές που συνθέτουν μία ενιαία και συνεχή παράβαση, γνώριζε τις άλλες αντίθετες με τον ανταγωνισμό συμπεριφορές των λοιπών μετεχόντων στη σύμπραξη τις οποίες ακολουθούσαν προς επιδίωξη των ίδιων σκοπών ή μπορούσε ευλόγως να τις προβλέψει και αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο, πρέπει να συναγάγει ως μόνο συμπέρασμα ότι δεν μπορεί να καταλογιστεί ευθύνη στην επιχείρηση αυτή για τις λοιπές συμπεριφορές και, συνεπώς, για την ενιαία και συνεχή παράβαση στο σύνολό της, κατά το μέτρο δε αυτό η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να θεωρηθεί αβάσιμη [19]. Συναφώς επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με την πρόσφατη απόφαση Soliver κατά Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο αποδείχθηκε σχετικά απαιτητικό όσον αφορά την απόδειξη της συμμετοχής στην ενιαία και συνεχή παράβαση [20].

22. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 273 και 279 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή έκρινε τις αναιρεσείουσες υπεύθυνες για όλες τις συνιστώσες της παραβάσεως, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στο σύστημα παρακολουθήσεως και στον μηχανισμό αποζημιώσεως. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 286 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, για να αποδείξει την ευθύνη των αναιρεσειουσών, η Επιτροπή δεν βασίστηκε σε *άλλο στοιχείο, πέραν αυτού που αντλείται από τη συμμετοχή* στις προαναφερθείσες συνιστώσες της παραβάσεως. Με τις σκέψεις 272 και 280 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όμως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η συμμετοχή των αναιρεσειουσών στις δύο συνιστώσες της παραβάσεως δεν αποδείχθηκε.

23. Ασφαλώς, βάσει της προεκτεθείσας νομολογίας σχετικά με την ενιαία και συνεχή παράβαση θα μπορούσε να γίνει δεκτή η ευθύνη επιχειρήσεως για το σύνολο της παραβάσεως, εφόσον τελούσε εν γνώσει της παραβατικής συμπεριφοράς ή ήταν αδύνατον να την αγνοεί.

17 — Απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, σκέψη 82).

18 — Αποφάσεις Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψεις 41 και 42)· Επιτροπή κατά Aalberts Industries κ.λπ. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, σκέψη 63), και Siemens κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-239/11 P, C-489/11 P και C-498/11 P, EU:C:2013:866, σκέψη 242).

19 — Απόφαση Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 47).

20 — T-68/09, EU:T:2014:867. Στην υπόθεση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της Soliver NV. Επειδή δεν ήταν δυνατή η μερική ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, λόγω του ότι η Επιτροπή δεν είχε χαρακτηρίσει ορθώς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στην παραβατική συμπεριφορά, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν όλω την απόφαση της Επιτροπής.

24. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ρητώς, με τη σκέψη 289 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν βασίστηκε στη γνώση του συστήματος παρακολουθήσεως και του συστήματος αποζημιώσεως από τις αναιρεσείουσες ούτε στο γεγονός ότι ήταν αδύνατον να αγνοούν τις εν λόγω συνιστώσες. Ανάλογη γνώση ή αδυναμία άγνοιας δεν αποδεικνύεται, όπως εκθέτει το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 290 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην προσβαλλόμενη απόφαση.

25. Τέλος, με τη σκέψη 291 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο *δεν δέχθηκε το τεκμήριο ανάλογης γνώσεως*, λόγω του ρόλου που διαδραμάτιζαν οι αναιρεσείουσες στη σύμπραξη. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα, με τη σκέψη 292 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν αποδείχθηκε η ευθύνη των αναιρεσειουσών για το σύστημα παρακολουθήσεως και τον μηχανισμό αποζημιώσεως.

26. Προκειμένου να θεραπεύσει το κενό που υπήρχε στην προσβαλλόμενη απόφαση κατά το Γενικό Δικαστήριο, η Επιτροπή επικαλέστηκε τη δήλωση του V. C. Το στοιχείο αυτό απορρίφθηκε από το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 294 και 295 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, μολονότι η δήλωση αποκάλυπτε a posteriori ότι οι αναιρεσείουσες τελούσαν πράγματι εν γνώσει του μηχανισμού αποζημιώσεως, εντούτοις *το Γενικό Δικαστήριο δεν δύναται, στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας, να αντικαταστήσει με νέα αιτιολογία την αιτιολογία της Επιτροπής*. Επίσης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η δήλωση αυτή δεν επέτρεπε, εν πάση περιπτώσει, να θεραπευθεί η έλλειψη νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως.

27. Η συλλογιστική αυτή πρέπει να συσχετιστεί με τη διαπίστωση της ευθύνης των αναιρεσειουσών εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, στο πλαίσιο του ένατου λόγου προσφυγής.

28. Στο πλαίσιο του ένατου λόγου προσφυγής, οι αναιρεσείουσες έβαλαν κατά της μη μειώσεως του προστίμου παρά την εξαιρετικά περιορισμένη συμμετοχή τους στην παράβαση. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, με τη σκέψη 606 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, όπως διαπιστώθηκε στο πλαίσιο του τρίτου λόγου προσφυγής, η Επιτροπή όχι μόνον δεν απέδειξε τη συμμετοχή των αναιρεσειουσών στις δύο συνιστώσες της παραβάσεως, τις οποίες αποτελούν τα συστήματα παρακολουθήσεως και αποζημιώσεως, αλλά επίσης δεν επικαλέστηκε επαρκή στοιχεία βάσει των οποίων θα μπορούσε να στοιχειοθετήσει την ευθύνη τους για τις εν λόγω δύο συνιστώσες.

29. Εντούτοις, παρά τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε βάσει της δηλώσεως του V. C. ότι οι αναιρεσείουσες *τελούσαν εν γνώσει* του μηχανισμού αποζημιώσεως, πράγμα που σημαίνει, κατά το Γενικό Δικαστήριο, ότι οι αναιρεσείουσες τελούσαν εν γνώσει του συστήματος παρακολουθήσεως, εφόσον ο μηχανισμός αποζημιώσεως δεν μπορούσε να υφίσταται χωρίς μηχανισμό παρακολουθήσεως. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 624 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο ενήργησε, ως προς το σημείο αυτό, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας που διαθέτει.

30. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 610 έως 626 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο θεμελίωσε τη συλλογιστική του στη δήλωση του V. C. και δέχθηκε την ευθύνη των αναιρεσειουσών για τις δύο συνιστώσες της παραβάσεως. Τέλος, από τη σκέψη 627 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι βάσει αυτών των στοιχείων εξέτασε το Γενικό Δικαστήριο το ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν στις αναιρεσείουσες.

31. Αυτά ακριβώς τα αμφισβητούμενα στοιχεία της συλλογιστικής του Γενικού Δικαστηρίου αποτελούν το αντικείμενο του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

V – **Πλήρης δικαιοδοσία και αρχή ne ultra petita**

A — *Επιχειρήματα των διαδίκων*

32. Με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο υπερβαίνοντας τις εξουσίες του και αποφαινόμενο ultra petita, καθόσον, εξετάζοντας αυτεπαγγέλτως έναν λόγο τον οποίο δεν προέβαλαν ούτε οι αναιρεσείουσες ούτε η Επιτροπή [21], έκρινε τις αναιρεσείουσες υπεύθυνες για δύο συνιστώσες της παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, δηλαδή για τη γνώση του μηχανισμού αποζημιώσεως και τη δυνατότητα προβλέψεως του συστήματος παρακολουθήσεως [22].

33. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ως προς το σημείο αυτό ultra petita, εφόσον η Επιτροπή δεν είχε θεμελιώσει την απόφασή της σε αυτές τις αιτιολογίες, οι αναιρεσείουσες δεν είχαν επικαλεστεί τις αιτιολογίες αυτές στο πλαίσιο των λόγων ακυρώσεως, ενώ είχαν αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεως αποκλειστικά και μόνο σε σχέση με το παραδεκτό της δηλώσεως του V. C.

34. Από την πλευρά της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο ορθώς έλαβε υπόψη τη γνώση των μηχανισμών παρακολουθήσεως και αποζημιώσεως εκ μέρους των αναιρεσειουσών στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, αποφαινόμενο σχετικά με το ποσό του προστίμου, εφόσον πρόκειται για πραγματικό γεγονός. Όσον αφορά τη δήλωση του V. C., η Επιτροπή θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο μπορούσε να τη λάβει υπόψη προκειμένου να αποφανθεί σχετικά με το ποσό του προστίμου [23], ιδίως διότι η νομολογία δέχεται την «προσκόμιση και συνεκτίμηση προσθέτων πληροφοριακών στοιχείων, των οποίων η αυτούσια μνεία στην απόφαση δεν απαιτείται» [24]. Τέλος, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο μείωσε το ποσό του προστίμου [25].

B — *Εκτίμηση*

35. Όπως γίνεται παγίως δεκτό, ο δικαστής της Ένωσης που καλείται να αποφανθεί επί προσφυγής ακυρώσεως δεσμεύεται από τη λεγόμενη αρχή «ne ultra petita», η οποία απορρέει από το αξίωμα «ne eat iudex ultra petita partium» και απαγορεύει στον δικαστή να αποφανθεί σχετικά με ζητήματα πέραν των αιτημάτων των διαδίκων. Δυνάμει της εν λόγω αρχής, ο δικαστής της Ένωσης δεν έχει τη δυνατότητα να εκτείνει την ακυρότητα πέραν των αιτημάτων του προσφεύγοντος [26]. Δεν έχει αρμοδιότητα να αναπροσδιορίσει το κύριο αντικείμενο της προσφυγής ούτε μπορεί να εξετάσει

21 — Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι η διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στην αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως. Κατά συνέπεια, με την εξαίρεση των λόγων δημοσίας τάξεως εναπόκειται αποκλειστικά και μόνο στους διαδίκους να επικαλούνται λόγους ακυρώσεως (βλ. απόφαση KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-389/10 P, EU:C:2011:816, σκέψη 131). Κατά την ίδια έννοια, το Δικαστήριο έκρινε, στην υπόθεση ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής (C-352/09 P, EU:C:2011:191), ότι έργο του Γενικού Δικαστηρίου είναι να αποφαίνεται αποκλειστικά και μόνο επί των επιχειρημάτων που συζητούνται ενώπιόν του.

22 — Σκέψη 626 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

23 — Απόφαση Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής (C-534/07 P, EU:C:2009:505, σκέψη 86).

24 — Απόφαση KNP BT κατά Επιτροπής (C-248/98 P, EU:C:2000:625, σκέψη 40).

25 — Κατά 4 % επιπλέον, το οποίο προστίθεται στη μείωση κατά 10 % την οποία είχε δεχθεί προηγουμένως η Επιτροπή, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η λιγότερο τακτική ή ενεργός συμμετοχή των αναιρεσειουσών στην παράβαση.

26 — Βλ. αποφάσεις Meroni κατά Ανωτάτης Αρχής (46/59 και 47/59, EU:C:1962:44, σ. 783, και ιδίως σ.801)· Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, σκέψη 24), και Comunità montana della Valnerina κατά Επιτροπής (C-240/03 P, EU:C:2006:44, σκέψη 43), καθώς και σημεία 146 έως 148 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555).

αυτεπαγγέλτως ισχυρισμό ή λόγο, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου το δημόσιο συμφέρον επιβάλλει μία τέτοια εξέταση [27]. Πράγματι, ο δικαστής της Ένωσης έχει την ευχέρεια και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, την υποχρέωση να εξετάζει αυτεπαγγέλτως ορισμένους λόγους που σχετίζονται με την εξωτερική νομιμότητα [28].

36. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η αρχή ne ultra petita εφαρμόζεται σε ολόκληρο το εύρος της αποκλειστικά στο πλαίσιο διαδικασιών του αστικού δικαίου, ως αρχή της διαθέσεως. Αντιθέτως, στις διαδικασίες δημοσίου δικαίου, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι διαδικασίες που άπτονται του δικαίου του ανταγωνισμού, το εύρος της είναι πολύ δυσκολότερο να οριοθετηθεί. Πράγματι, η εν λόγω αρχή δεν διαδραματίζει, κατά την άποψή μου, ίδιο ρόλο, αλλά μετατρέπεται σε πτυχή του δικαιώματος δίκαιης δίκης γενικά. Όπως διατυπώθηκε από τον γενικό εισαγγελέα P. Léger, ο ρόλος του δικαστή δεν είναι παθητικός και δεν μπορεί να του επιβληθεί να είναι απλώς και μόνον «το στόμα των διαδίκων» [29]. Επισημαίνω, ιδίως, ότι η απαγόρευση αυτεπάγγελτης λήψεως υπόψη λόγων εφαρμόζεται αποκλειστικά στο πλαίσιο των προσφυγών ακυρώσεως, δηλαδή στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας. Αντιθέτως, δεν διαδραματίζει παρόμοιο ρόλο στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας.

37. Στο σημείο αυτό τίθεται το ερώτημα πώς εφαρμόζεται η αρχή ne ultra petita στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας, εφόσον η κρινόμενη υπόθεση αφορά ουσιαστικά τα όρια της εν λόγω εξουσίας τα οποία βρίσκονται στο επίκεντρο της κρινόμενης υποθέσεως. Με την απόφαση Groupe Danone κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι «ο κοινοτικός δικαστής δύναται να ασκεί την πλήρη δικαιοδοσία του, *όταν υποβάλλεται στην κρίση του το ζήτημα του ποσού του προστίμου*, και μπορεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του αυτή τόσο για να μειώνει όσο και για να αυξάνει το ποσό αυτό» [30].

38. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί με δύο διαφορετικούς τρόπους. Αφενός, μπορεί να υποστηριχθεί ότι, για να μπορέσει το Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του, ο διάδικος πρέπει να θέτει το ζήτημα του ποσού του προστίμου ρητώς και επακριβώς με τα *αιτήματα του δικογράφου προσφυγής*. Αφετέρου, από τη στάση του Δικαστηρίου θα μπορούσε επίσης να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι αρκεί το ζήτημα του προστίμου *να αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς και να συζητηθεί στο πλαίσιο των προβαλλόμενων λόγων*. Το ζήτημα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, εφόσον η πλήρης δικαιοδοσία ισοδυναμεί με εξουσία του Γενικού Δικαστηρίου να αυξάνει το πρόστιμο, ακόμα και αν το αίτημα των διαδίκων αφορά αποκλειστικά τη μείωσή του [31].

39. Η πρακτική εφαρμογής της αρχής ne ultra petita στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας δεν είναι μονοσήμαντη, αλλά φαίνεται να συνηγορεί υπέρ της πρώτης ερμηνείας που προκύπτει από την απόφαση Groupe Danone κατά Επιτροπής, δηλαδή ότι το ποσό του προστίμου πρέπει *να αποτελεί το αντικείμενο των αιτημάτων*. Με την απόφαση Επιτροπή κ.λπ. κατά Siemens Österreich κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ultra petita ακυρώνοντας διάταξη αποφάσεως της Επιτροπής και τροποποιώντας τα επιβληθέντα πρόστιμα, περιλαμβάνοντάς τα σε ένα

27 — Απόφαση Επιτροπή κατά Roodhuijzen (T-58/08 P, EU:T:2009:385, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εντούτοις, όπως προκύπτει από τη νομολογία, στο πλαίσιο της διαφοράς το οποίο οριοθετούν οι διάδικοι, ο δικαστής της Ένωσης, μολονότι υποχρεούται να κρίνει αποκλειστικά το αίτημα των διαδίκων, δεν αρκείται απλώς στα επιχειρήματα που επικαλούνται οι διάδικοι για τη θεμελίωση των αξιώσεών τους, διαφορετικά θα αναγκαζόταν, ενδεχομένως, να θεμελιώσει την απόφασή του σε εσφαλμένες νομικές σκέψεις (απόφαση ETF κατά Michel, T-108/11 P, EU:T:2013:625, σκέψεις 42 και 51).

28 — Πράγματι, η παράβαση ουσιώδους τύπου και η αναρμοδιότητα κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ συνιστούν λόγους δημόσιας τάξεως οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται αυτεπαγγέλτως υπόψη από τον δικαστή της Ένωσης (βλ. απόφαση Ουγγαρία κατά Επιτροπής, T-240/10, EU:T:2013:645). Η έλλειψη αιτιολογίας εμπίπτει στους λόγους που σχετίζονται με την εξωτερική νομιμότητα. Εντούτοις, υπενθυμίζω ότι σκοπός της αυτεπάγγελτης λήψεως υπόψη λόγου δημοσίας τάξεως δεν είναι να θεραπεύσει ανεπάρκεια του δικογράφου, αλλά να επιβάλει τον σεβασμό κανόνα ο οποίος, λόγω της σημασίας του, δεν υπάγεται στην εξουσία διαθέσεως των διαδίκων, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Το ζήτημα της αυτεπάγγελτης λήψεως υπόψη λόγων πρέπει, εντούτοις, να διακρίνεται από την έκταση της αρχής ne ultra petita, η οποία αφορά τα αιτήματα των διαδίκων.

29 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση Κοινοβούλιο κατά Gutiérrez de Quijano y Lloréns (C-252/96 P, EU:C:1998:157, σημείο 36).

30 — C-3/06 P, EU:C:2007:88, σκέψη 62 (η υπογράμμιση δική μου). Βλ. επίσης προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro στην υπόθεση αυτή (C-3/06 P, EU:C:2006:720, σημεία 46 έως 50).

31 — Συναφώς, βλ. αποφάσεις Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-343/06, EU:T:2012:478), και InnoLux κατά Επιτροπής (T-91/11, EU:T:2014:92).

μόνον ποσό το οποίο έπρεπε να καταβάλουν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οι διάδικοι [32]. Επίσης, με την απόφαση Alliance One International κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο, αν και απέρριψε λόγο αντλούμενο από παραβίαση της αρχής ne ultra petita, υπογράμμισε ότι, παρά το ότι το δικόγραφο της προσφυγής δεν περιείχε σχετικό αίτημα, ο διάδικος είχε ζητήσει επικουρικώς τη μείωση του ποσού του προστίμου που είχε επιβληθεί σε άλλο μέλος συμπράξεως και, αλληλεγγύως, στον ίδιο, ενώ οι λόγοι που προέβαλλε είχαν μεταξύ άλλων ως αντικείμενο να δικαιολογήσουν την αναγνώριση ανάλογης μειώσεως [33].

40. Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, φρονώ ότι οι αιτιάσεις των αναιρεσειουσών στην πραγματικότητα δεν αντλούνται από παραβίαση της αρχής ne ultra petita ή από εσφαλμένη αυτεπάγγελτη εξέταση. Εν πάση περιπτώσει, οι εν λόγω αιτιάσεις απορρέουν, κατά τη γνώμη μου, από εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Όπως προανέφερα, τα επιχειρήματα που αναπτύσσουν οι αναιρεσείουσες άπτονται της εκτάσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου το οποίο, διαπιστώνοντας την ευθύνη των αναιρεσειουσών για τις δύο συνιστώσες της συμπράξεως, στην πραγματικότητα στοιχειοθέτησε την επίδικη παράβαση.

41. Αν, εντούτοις, θεωρηθεί ότι οι αιτιάσεις που προβάλλουν οι αναιρεσείουσες αντλούνται από παραβίαση της αρχής ne ultra petita, αρκεί να επισημανθεί συναφώς ότι, πρωτοδίκως, οι αναιρεσείουσες ήταν εκείνες που προσκόμισαν τη δήλωση του V. C. προκειμένου να αποδείξουν ότι δεν είχαν συμμετάσχει στους μηχανισμούς παρακολουθήσεως και αποζημιώσεως. Με τα αιτήματα που υπέβαλαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου οι αναιρεσείουσες ζήτησαν την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως στο σύνολό της. Επικουρικώς, ζήτησαν την ακύρωση των άρθρων 1, 2 και 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον αφορούν τις αναιρεσείουσες, καθώς και, επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε στις αναιρεσείουσες με το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως [34]. Όσον αφορά τα αιτήματα της Επιτροπής, δεν αμφισβητείται ότι, πρωτοδίκως, είχε ζητήσει την απόρριψη της προσφυγής.

42. Όπως υπομνήσθηκε ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει την προσβαλλόμενη απόφαση και μείωσε το πρόστιμο που είχε επιβάλει η Επιτροπή. Κατόπιν αυτής της αναλύσεως, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν φαίνεται να βαρύνεται με πλάνη περί το δίκαιο ως προς την παραβίαση της αρχής ne ultra petita. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει ως αβάσιμο το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

VI – **Πλήρης δικαιοδοσία και δικαίωμα σε δίκαιη δίκη**

Α — *Επιχειρήματα των διαδίκων*

43. Με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβλεψε το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη (το οποίο εμπεριέχει την αρχή της ισότητας των όπλων) και τα δικαιώματα άμυνας, ειδικότερα δε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, κρίνοντας, με τις σκέψεις 624 έως 626 της αποφάσεώς του, ότι σε αυτό εναπόκειται, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, να λάβει υπόψη τη δήλωση του V. C., προκειμένου να στοιχειοθετήσει την ευθύνη των αναιρεσειουσών λόγω της συμμετοχής τους στο σύστημα παρακολουθήσεως και της εκ μέρους τους γνώσεως του μηχανισμού αποζημιώσεως.

32 — C-231/11 P έως C-233/11 P, EU:C:2014:256, σκέψη 129.

33 — C-679/11 P, EU:C:2013:606, σκέψεις 103 έως 107.

34 — Βλ. σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

44. Το Γενικό Δικαστήριο παρέβλεψε το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, και ιδίως την αρχή της ισότητας των όπλων, καθώς και τα δικαιώματα άμυνας, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, διότι δεν ανακοίνωσε με ακρίβεια στις αναιρεσείουσες, πριν αποφανθεί, τη φύση και την αιτιολογία αυτής της νέας αιτιάσεως, σύμφωνα με τις απαιτήσεις τις οποίες τάσσει το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη.

45. Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα των αναιρεσειουσών υπογραμμίζοντας ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προκύπτουν από τη δήλωση του V. C. όσον αφορά τη γνώση μνημονεύτηκαν για πρώτη φορά από τις αναιρεσείουσες. Κατά συνέπεια, θα ήταν παραλογισμός εκ μέρους των αναιρεσειουσών να ισχυριστούν ότι δεν μπόρεσαν να λάβουν γνώση των εν λόγω στοιχείων [35].

Β — *Εκτίμηση*

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

46. Το δικαίωμα δίκαιης δίκης το οποίο εγγυάται το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης που έχει πλέον ενσωματωθεί στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη. Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, την οποία προβλέπει το εν λόγω άρθρο 47, περιλαμβάνει διάφορα στοιχεία, στα οποία συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα άμυνας, η αρχή της ισότητας των όπλων και το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια.

47. Όπως γίνεται παγίως δεκτό, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως συγκαταλέγεται στα δικαιώματα άμυνας. Έχει εφαρμογή σε κάθε διαδικασία που μπορεί να καταλήξει στην εκ μέρους κοινοτικού οργάνου έκδοση αποφάσεως η οποία θίγει σοβαρά τα συμφέροντα ενός προσώπου [36]. Η αρχή της ισότητας των όπλων, η οποία αποτελεί συμπλήρωμα της έννοιας της δίκαιης δίκης, συνεπάγεται ότι πρέπει να παρέχεται σε καθέναν από τους διαδίκους ευλόγως η δυνατότητα να εκθέτει την άποψή του, περιλαμβανομένων των αποδεικτικών στοιχείων, υπό συνθήκες που δεν τον περιάγουν σε σαφώς μειονεκτική θέση έναντι του αντιδίκου [37]. Επίκληση της αρχής αυτής μπορεί να γίνει στις διαδικασίες επιβολής κυρώσεων που κινεί η Επιτροπή [38].

48. Στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, είναι, νομίζω, ουσιώδες να υπομνησθεί ότι *στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδείξει τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει και να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία που να θεμελιώνουν*, επαρκώς κατά νόμον, τη συνδρομή των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν παράβαση. Αυτό που ουσιαστικά ζητείται από τον προσφεύγοντα στο πλαίσιο δικαστικής προσφυγής είναι να προσδιορίσει τα αμφισβητούμενα στοιχεία της επίδικης αποφάσεως, να διατυπώσει τις σχετικές αιτιάσεις και να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία μπορεί να συνίστανται σε σοβαρές ενδείξεις, πρόσφορες να αποδείξουν το βάσιμο των αιτιάσεων [39].

35 — Απόφαση 1. garantovaná κατά Επιτροπής (T-392/09, EU:T:2012:674, σκέψεις 78 και 79).

36 — Απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (C-89/08 P, EU:C:2009:742, σκέψη 50).

37 — Απόφαση Otis κ.λπ. (C-199/11, EU:C:2012:684, σκέψεις 46 έως 49, 71 και 72).

38 — Βλ. ιδίως απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής (T-23/99, EU:T:2002:75, σκέψη 171).

39 — Απόφαση KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-272/09 P, EU:C:2011:810, σκέψεις 104 έως 106).

2. Εκτίμηση της λήψεως υπόψη από το Γενικό Δικαστήριο της δηλώσεως του V. C. στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του

49. Όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η δήλωση του V. C. καταρτίστηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2007, ήτοι μετά την προσβαλλόμενη απόφαση, και επισυνάφθηκε στο δικόγραφο της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ενώ επίσης κατατέθηκε από τις αναιρεσείουσες στην ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δικογραφία [40]. Η Επιτροπή επικαλέστηκε τη δήλωση αυτή με τα γραπτά υπομνήματά της [41]. Η δήλωση κρίθηκε παραδεκτή από το Γενικό Δικαστήριο. Την επικαλέστηκαν και οι αναιρεσείουσες, ιδίως στο πλαίσιο του τέταρτου λόγου προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου [42].

50. Υπενθυμίζω ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας στον τομέα του ανταγωνισμού επιτάσσει να παρέχεται, κατά τη διοικητική διαδικασία, στην επιχείρηση που αποτελεί το αντικείμενο έρευνας η δυνατότητα να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή της επί του υποστατού και του κρίσιμου χαρακτήρα των προβαλλόμενων πραγματικών περιστατικών, καθώς και επί των εγγράφων που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για να στηρίξει τον ισχυρισμό της σχετικά με την ύπαρξη παραβάσεως της Συνθήκης ΕΚ [43]. Η ανακοίνωση των αιτιάσεων είναι, μεταξύ άλλων, εκείνη που παρέχει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις που αποτελούν το αντικείμενο έρευνας να λάβουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων που κατέχει η Επιτροπή και καθιστά πλήρως αποτελεσματικά τα δικαιώματα άμυνας [44].

51. Όπως όμως υπογραμμίζει η Επιτροπή, από τη νομολογία προκύπτει ότι «διάδικος που προσκόμισε ο ίδιος τα επίδικα πραγματικά στοιχεία είναι, εν πάση περιπτώσει, απολύτως σε θέση να εκθέσει, επ' ευκαιρία της προσκομίσεώς τους, την ενδεχόμενη επιρροή που ασκούν για την επίλυση της διαφοράς» [45].

52. Συναφώς δεν αμφισβητείται ότι, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του όσον αφορά το ποσό του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει την κατάσταση ως έχει κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεώς του. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, *αφενός*, της λήψεως υπόψη από το Γενικό Δικαστήριο πρόσθετων εγγράφων ή στοιχείων που δεν είχε δεχθεί η Επιτροπή [46] ή ακόμα και στοιχείων τα οποία δεν γνώριζε κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως και, *αφετέρου*, του προσδιορισμού της παραβατικής συμπεριφοράς και της λήψεως υπόψη της ευθύνης των συμμετεχόντων στη σύμπραξη, η οποία είτε αποκλείστηκε ρητώς με την απόφαση της Επιτροπής είτε δεν αποδείχθηκε από την Επιτροπή.

53. Πράγματι, όσον αφορά τη συνεκτίμηση πρόσθετων στοιχείων, από τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου προκύπτει ότι «το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας που αντλεί από το άρθρο 261 ΣΛΕΕ και το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, είναι αρμόδιο να εξετάζει τον πρόσφορο χαρακτήρα των προστίμων, λαμβάνοντας υπόψη του, μεταξύ άλλων, πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία δεν αναφέρονται στην ανακοίνωση αιτιάσεων ή στην απόφαση της Επιτροπής» [47].

40 — Σκέψη 293 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

41 — Σκέψεις 293 και 612 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

42 — Σκέψη 320 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

43 — Βλ., ιδίως, απόφαση Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (C-511/06 P, EU:C:2009:433, σκέψη 85 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

44 — Όπ.π. (σκέψη 86 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

45 — Απόφαση 1. garantovaná κατά Επιτροπής (T-392/09, EU:T:2012:674, σκέψεις 78 και 79).

46 — Απόφαση Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-343/06, EU:T:2012:478, σκέψεις 176, 220 και 232).

47 — Όπ.π. (σκέψη 220).

54. Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας M. Wathelet στις προτάσεις του στην υπόθεση Telefónica και Telefónica de España κατά Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο είναι αυτό που πρέπει να εκτιμήσει αν το πρόστιμο είναι πρόσφορο και αναλογικό και αυτό που υποχρεούται να διαπιστώσει ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή για τον υπολογισμό του. Εννοείται ότι το Γενικό Δικαστήριο πρέπει επίσης, προς τον σκοπό αυτόν, να είναι σε θέση να επανεξετάσει τα πραγματικά γεγονότα και περιστάσεις που προβάλλουν ενώπιόν του οι προσφεύγοντες [48].

55. Προς τον σκοπό αυτόν, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί επίσης να λάβει υπόψη στοιχεία τα οποία δεν γνώριζε η Επιτροπή κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως [49]. Το Γενικό Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη στοιχεία μεταγενέστερα της αποφάσεως της Επιτροπής, ιδίως όσον αφορά την οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως [50].

56. Υπ' αυτό το πρίσμα, η συνεκτίμηση της δηλώσεως του V. C. δεν πλήττει τα δικαιώματα άμυνας και δεν αντίκειται στην αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, έστω και αν δεν είναι σαφές ποια αξία της αποδίδει το Γενικό Δικαστήριο [51]. Αφενός, λόγω του ότι είναι μεταγενέστερο της προσβαλλομένης αποφάσεως, το έγγραφο αυτό δεν μπορεί να αντικρούσει τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζει η Επιτροπή, ενώ, αφετέρου, η δήλωση γίνεται δεκτή προκειμένου να θεμελιωθεί η ευθύνη των οικείων επιχειρήσεων. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της προπαρατεθείσας νομολογίας, φρονώ ότι μπορεί να γίνει δεκτή η συνεκτίμηση της δηλώσεως, καθεαυτή, στο πλαίσιο της σταθμίσεως της κυρώσεως από το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του [52].

57. Εν πάση περιπτώσει, φρονώ ότι η κρινόμενη κατάσταση διαφέρει από την κατάσταση την οποία αφορούσε η απόφαση Επιτροπή κατά Edison [53], με την οποία το Δικαστήριο επικύρωσε τη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία το στοιχείο που έγινε δεκτό με την απόφαση της Επιτροπής ήταν στοιχείο το οποίο δεν είχε περιληφθεί στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και για το οποίο η Edison SpA δεν είχε την ευκαιρία να εκθέσει την άποψή της κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατά συνέπεια, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το στοιχείο αυτό δεν μπορούσε να αντιταχθεί στην εν λόγω εταιρεία [54].

48 — C-295/12 P, EU:C:2013:619, σημείο 129.

49 — Απόφαση Arkema France κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-217/06, EU:T:2011:251, σκέψεις 249 έως 256) σχετικά με τη συνεκτίμηση του ότι η επίδικη επιχείρηση δεν ελεγχόταν πλέον από τον όμιλο Total και συνεπώς η προσαύξηση με σκοπό την επίτευξη αποτρεπτικού αποτελέσματος δεν ήταν πλέον δικαιολογημένη.

50 — Απόφαση Nováckе chemické závody κατά Επιτροπής (T-352/09, EU:T:2012:673) σχετικά με δήλωση σύμφωνα με την οποία η καταβολή προστίμου δεν επηρέαζε τη βιωσιμότητα της επιχειρήσεως, καθώς και απόφαση Reagens κατά Επιτροπής (T-30/10, EU:T:2014:253, σκέψη 305) σχετικά με στοιχεία που αφορούσαν την οικονομική κατάσταση.

51 — Παραδείγματος χάριν, όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών, από τη σκέψη 405 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η εν λόγω δήλωση «δεν είναι, εν πάση περιπτώσει, ικανή να αντικρούσει τα χρονικά σύγχρονα και μη σύγχρονα των αναλυθέντων ανωτέρω πραγματικών περιστατικών αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία προσκομίστηκαν από την Επιτροπή για τη θεμελίωση της συμμετοχής των αναιρεσειουσών στις δραστηριότητες συντονισμού των τιμών».

52 — Εξάλλου, κρίνω χρήσιμο να υπενθυμίσω ότι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, παρά το ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε ανακοινώσει στους διαδίκους την πρόθεσή του να λάβει υπόψη τη συμπληρωματική μείωση, η πτυχή αυτή αφορούσε νομική εκτίμηση στην οποία μπορούσε να προβεί το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, χωρίς να ειδοποιήσει σχετικά τους διαδίκους πριν από την έκδοση της αποφάσεως (βλ. απόφαση Alliance One International κατά Επιτροπής, C-679/11 P, EU:C:2013:606, σκέψη 110).

53 — C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — Με την απόφαση Επιτροπή κατά Edison, το Δικαστήριο παρέπεμψε, κατ' αναλογία, στην απόφαση Papierfabrik August Koehler κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-322/07 P, C-327/07 P και C-338/07 P, EU:C:2009:500, σκέψεις 34 έως 37).

3. Παραβίαση της αρχής της πλήρους δικαιοδοσίας και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο της θεμελιώσεως της ευθύνης των αναιρεσειουσών από το Γενικό Δικαστήριο

58. Η προβληματική της επίσημης λήψεως υπόψη της δηλώσεως του V. C. πρέπει, εντούτοις, να διακριθεί από την προβληματική η οποία προκαλείται από τον τρόπο με τον οποίο το Γενικό Δικαστήριο χρησιμοποίησε την εν λόγω δήλωση, δηλαδή από τις συνέπειες τις οποίες άντλησε από αυτή το Γενικό Δικαστήριο και τον σκοπό για τον οποίο τη χρησιμοποίησε. Ασφαλώς, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη τη δήλωση προς τον σκοπό της εκτιμήσεως του προστίμου, αλλά, κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε την ευθύνη των αναιρεσειουσών χωρίς να δοθεί στις τελευταίες δυνατότητα εκατέρωθεν ακροάσεως.

59. Αντιθέτως προς την Επιτροπή, είμαι της γνώμης ότι οι συνέπειες τις οποίες άντλησε το Γενικό Δικαστήριο από το εν λόγω έγγραφο δεν συνιστούν απλό πραγματικό στοιχείο. Αντιθέτως, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό από την άποψη του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας. Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει «αιφνιδιαστική απόφαση» όχι μόνον όταν στηρίζεται σε περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία που δεν ήταν γνωστά στους διαδίκους, αλλά και όταν στηρίζεται για την έκδοση της αποφάσεώς του σε περιστατικά, τα οποία ήταν μεν γνωστά στους διαδίκους, πλην όμως δεν αποτέλεσαν καθεαυτά αντικείμενο συζητήσεως στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας[55].

60. Εν προκειμένω, αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι ότι το Γενικό Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τη δήλωση του V. C., μετέβαλε τον χαρακτηρισμό που είχε δοθεί στην προσαπτόμενη πράξη με την απόφαση της Επιτροπής.

61. Στοιχειοθετώντας μια συμπεριφορά προκειμένου να προσδιορίσει την ευθύνη των αναιρεσειουσών, το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη τα όρια της πλήρους δικαιοδοσίας του. Πράγματι, κατ' αυτόν τον τρόπο, διαπίστωσε παράβαση την οποία δεν είχε αποδείξει η Επιτροπή. Από την άποψη αυτή, η σκέψη 621 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, με την οποία το Γενικό Δικαστήριο φαίνεται να δέχεται, κατά παράβαση του συνόλου των προαναφερθέντων κανόνων, ότι τα συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία θα μπορούσαν να αφορούν τη διαπίστωση της παραβάσεως, καθώς και η σκέψη 622 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μάλλον δικαιολογούν την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

62. Επιπλέον, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πάσχει λόγω πρόδηλης αντιφάσεως αιτιολογιών. Το Γενικό Δικαστήριο, ενώ διαπίστωσε με τη σκέψη 614, ότι δεν απόκειται σε αυτό να υποκαταστήσει με εντελώς νέα αιτιολογία την εσφαλμένη αιτιολογία την οποία δέχθηκε η Επιτροπή, με τη σκέψη 626 στοιχειοθέτησε την ευθύνη των αναιρεσειουσών για τις δύο συνιστώσες της παραβάσεως.

63. Στην ίδια λογική, το Γενικό Δικαστήριο, κατά την άποψή μου, προέβη σε τεχνητή και, κατά συνέπεια, εσφαλμένη διάκριση μεταξύ της στοιχειοθετήσεως της ευθύνης «για τους σκοπούς της επιβολής προστίμου» και της στοιχειοθετήσεως της ευθύνης καθεαυτής. Εντούτοις, όπως γίνεται παγίως δεκτό, το πρόστιμο συνιστά κύρωση για διαπιστωθείσα παράβαση. Χωρίς αυτή την προηγούμενη διαπίστωση, το ζήτημα του ποσού του προστίμου δεν τίθεται καν. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο αρχικά αποδόμησε την παράβαση που είχε στοιχειοθετήσει η Επιτροπή και, στη συνέχεια, την αναμόρφωσε, στο πλαίσιο του ένατου λόγου προσφυγής, υπερβαίνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα όρια της πλήρους δικαιοδοσίας του.

64. Τέλος, φρονώ ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο προσέβαλε επίσης τα δικαιώματα άμυνας και, ειδικότερα, παραβίασε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, εφόσον δεν έδωσε στους διαδίκους τη δυνατότητα να εκθέσουν τις απόψεις τους όσον αφορά την ευθύνη που διαπίστωσε το ίδιο.

55 — C-441/07 P, EU:C:2009:555, σημεία 151 και 152.

65. Η πλήρης δικαιοδοσία δεν παύει να υπόκειται σε όρια. Μολονότι η εξουσία ακυρώσεως περιορίζεται στην παράβαση που έγινε δεκτή με την προσβαλλόμενη απόφαση, εντούτοις η πλήρης δικαιοδοσία δεν καθιστά το Γενικό Δικαστήριο αρμόδιο να διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεων τις οποίες δεν δέχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση [56].

66. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να γίνει δεκτό το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου. Λαμβανομένου υπόψη του θεμελιώδους χαρακτήρα του, φρονώ ότι το διαπιστωθέν σφάλμα πρέπει να οδηγήσει στην αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

VII – **Επί της παραμορφώσεως των αποδεικτικών στοιχείων**

67. Λαμβανομένου υπόψη του χαρακτήρα του διαπιστωθέντος σφάλματος, φρονώ ότι δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως. Κατά συνέπεια, θα ασχοληθώ με αυτό επικουρικώς και μόνο. Συναφώς, επισημαίνω ότι, όπως υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι είναι υπεύθυνες για τις δύο συνιστώσες της παραβάσεως, παραμόρφωσε, με τη σκέψη 626 της αποφάσεώς του, τα αποδεικτικά στοιχεία και παραβίασε την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας. Η διαπίστωση αυτή θεμελιώνεται σε επιλεκτική ανάγνωση της δηλώσεως του V. C., δηλώσεως από την οποία προκύπτει σαφώς ότι ο V. C. δεν είχε γνώση της φύσεως του μηχανισμού αποζημιώσεως που αποτελεί το αντικείμενο της αποφάσεως.

68. Εξάλλου, από τη δήλωση του V. C. ουδόλως προκύπτει το χρονικό σημείο από το οποίο ο V. C. έλαβε γνώση της «υπάρξεως ενός ορισμένου τύπου μηχανισμού αποζημιώσεως». Κατά την Επιτροπή, αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο δεν παραμόρφωσε τα αποδεικτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στη δήλωση του V. C.

69. Συναφώς υπενθυμίζεται ότι, οσάκις αναιρεσείων διατείνεται ότι υπήρξε παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων από το Γενικό Δικαστήριο, οφείλει, κατ' εφαρμογή των άρθρων 256, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, 51, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να υποδεικνύει επακριβώς τα στοιχεία που παραμόρφωσε το Γενικό Δικαστήριο και να αποδεικνύει τα σφάλματα αναλύσεως τα οποία, κατά την εκτίμησή του, οδήγησαν το Γενικό Δικαστήριο σε αυτή την παραμόρφωση [57].

70. Τέτοιου είδους παραμόρφωση υπάρχει όταν, χωρίς να εξετασθούν νέα αποδεικτικά στοιχεία, προκύπτει ότι η εκτίμηση των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων είναι προδήλως εσφαλμένη [58]. Εντούτοις, με το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν, κατά τη γνώμη μου, ερμηνεία της δηλώσεως του V. C. διαφορετική από εκείνη που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο. Τα επιχειρήματα που επικαλέστηκαν εν προκειμένω δεν επιτρέπουν, εντούτοις, να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη προδήλως τα όρια μιας εύλογης εκτιμήσεως των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων [59].

71. Υπό τις συνθήκες αυτές, το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

56 — Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, απόφαση Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, EU:T:2005:220, σκέψη 370).

57 — Απόφαση Επιτροπή κατά Aalberts Industries κ.λπ. (C-287/11 P, EU:C:2013:445, σκέψη 50).

58 — Αποφάσεις PKK και KNK κατά Συμβουλίου (C-229/05 P, EU:C:2007:32, σκέψη 37), και Lafarge κατά Επιτροπής (C-413/08 P, EU:C:2010:346, σκέψη 17).

59 — Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Activision Blizzard Germany κατά Επιτροπής (C-260/09 P, EU:C:2011:62, σκέψη 57).

VIII – **Επί της αναπομπής της υποθέσεως στο Γενικό Δικαστήριο**

72. Επισημαίνω ότι οι αναιρεσείουσες ζητούν, με την αναίρεσή τους, την ακύρωση των άρθρων 1, 2 και 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον τις αφορούν, ή τη μείωση του ποσού του προστίμου.

73. Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, εφόσον η αναίρεση είναι βάσιμη και το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση. Λαμβανομένης υπόψη της φύσεως του σφάλματος στο οποίο υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο, φρονώ ότι η παρούσα υπόθεση δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση [60]. Ειδικότερα, φρονώ ότι δεν δόθηκε επαρκής ευκαιρία στους διαδίκους να εκθέσουν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου την άποψή τους όσον αφορά τις συνέπειες που πρέπει να εξαχθούν από τη δήλωση του V. C. στο πλαίσιο της ασκήσεως από το Γενικό Δικαστήριο της πλήρους δικαιοδοσίας του. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο.

IX – **Πρόταση**

74. Για τους λόγους αυτούς και με την επιφύλαξη της εξετάσεως των λοιπών λόγων αναιρέσεως, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, πράγμα που, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να επιφέρει την αναίρεση της αποφάσεως Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής (Τ-462/07, EU:T:2013:459) και την αναπομπή της υποθέσεως στο Γενικό Δικαστήριο. Προτείνω επίσης στο Δικαστήριο να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

60 — Σε αντίθεση, ιδίως, προς την υπόθεση Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση αυτή (C-441/11 P, EU:C:2012:317, σημεία 43 έως 46).